principium generationis æternæ: non repugnat autem eamdem perſonam divinam eſſe patrem & filium ſecundum diverſas rationes, nec ex hoc ſequitur divinarum perſonarum confuſio, ut notavit D. Thomas hic art. 5. ad 1. In eo tamen caſu Pater, ut ſubſiſtens in natura creata, non poſſet dici filius naturalis Dei, ſicut Chriſtus: quia Chriſtus, ut ſubſiſtens in humanitate, eſt filius naturalis Dei, ratione filiationis æternæ in tempore humanitati unitæ: ſi vero Pater ſibi humanitatem aſſumeret, ut ſubſiſtens in illa, non eſſet filius Dei filiatione æterna unita in tempore humanitati, quandoquidem non filiatio; ſed paternitas humanitati uniretur: Ergo Pater, ut ſubſiſtens in humanitate, non eſſet, nec dici poſſet filius Dei naturalis per gratiam unionis, ſicut Chriſtus.

77 Conſtat etiam ex dictis articulo præcedenti, poſſe tres perſonas ſimul unam terminare naturam, terminatione mediata, ratione deitatis, ſeu ſubſiſtentiæ abſolutæ, eam immediate terminantis: ut enim ibidem dicebamus, eo ipſo quo natura creata ſubſiſtentiæ abſolutæ primario & immediate conjungeretur, tribus ſubſiſtentiis relativis divinarum perſonarum, ſubindeque tribus perſonis ſecundario & mediate uniretur. Tota ergo difficultas conſiſtit in unione ſeu terminatione immediate uniri eidem naturæ, illam terminando immediate per ſubſiſtentias relativas & perſonales.

Partem negativam tenent Scotus & Diſcipuli ejus, quibus adhæſit Cardinalis Delugo diſp. 18. ſect. 6. Affirmativam vero cum S. Doctore amplectuntur alii Theologi, tam extranei, quam domeſtici, cum quibus

Dico primo, plures perſonæ divinæ poſſunt aſſumere eamdem naturam, eamque propriis ſubſiſtentiis relativis immediate terminare. Ita D. Thomas hic art. 6.

78 Probatur concluſio ratione quam ibidem inſinuat: Si ſimultanea terminatio ejuſdem naturæ tribus perſonis divinis repugnaret, deberet repugnantia ſe tenere vel ex parte perſonarum terminantium, vel ex parte naturæ terminabilis: Sed ex neutro capite poteſt repugnantia ſeu contradictio reperiri: Ergo ſimultanea illa ejuſdem naturæ terminatio non repugnat. Major patet: Minor etiam quantum ad primam partem, eſt certa; nam perſonæ divinæ non ſe excludunt a convenientia in eadem natura, cum omnes ſimul terminent naturam divinam: Ergo ex parte illarum non implicat ſimultanea terminatio ejuſdem naturæ creatæ. Pro ſecunda vero parte probatur: Natura creata eſt terminabilis a perſona divina, ratione potentiæ obedientialis: Sed ex parte hujus potentiæ nulla repugnantia oritur, ſi ex parte termini nulla includatur: Ergo non repugnat ſimultanea terminatio a tribus perſonis divinis ex parte naturæ creatæ.

79 Confirmatur: Tres perſonalitates divinæ ſimul terminant naturam Dei: Ergo poſſunt ſimul terminare eamdem naturam creatam. Patet Conſequentia primo, nam quod perſonalitas divina poſſit extendi ſecundario ad terminandam naturam creatam, illi convenit, quia primario terminat naturam divinam, in qua omnis natura creata eminenter continetur: Ergo ſi omnes ſimul in natura divina primo terminanda conveniunt, poſſunt etiam ſimul in natura creata ſecundario terminanda adunari. Secundo probatur a paritate rationis; ſi enim natura divina tribus ſubſiſtentiis ſubſiſtit, in hoc quod eſt unam & eamdem naturam tribus ſubſiſtentiis ſubſiſtere, nulla involvitur implicantia, ac proinde non repugnabit naturam creatam tribus ſubſiſtentiis divinis terminari.

80 Reſpondent Adverſarii, negando conſequentiam & paritatem, quod enim (inquiunt) natura divina poſſit tribus ſubſiſtentiis terminari, illi convenit ob ſuam infinitatem, ac proinde ad naturam creatam, limitatam, & finitam extendendum non eſt.

81 *Sed contra primo*: Licet infinitas naturæ divinæ ſit ratio propter quam eſt pluribus modis infinita & ad intra terminabilis, non tamen eſt ratio formalis propter quam eſt pluribus modis terminabilis ut ſic, abſtrahendo a terminatione finita & infinita, a terminatione ad extra & ad intra; unde nihil aliud concludit inſtantia ſeu diſparitas aſſignata quam quod natura creata, eo ipſo quod finita eſt, non eſt ſimul terminabilis pluribus modis, niſi finitis & extrinſecis, cum quo ſtat veritas noſtræ concluſionis.

82 Contra ſecundo: Licet naturam aliquam poſſe terminari pluribus ſubſiſtentiis divinis connaturaliter, idque ab intrinſeco exigere, ex infinitate proveniat; eſſe tamen terminabilem ſolum præternaturaliter, & per potentiam obedientialem, infinitatem non arguit: At non primo, ſed ſecundo modo conſtituitur a nobis creatura creata ſimul terminabilis a tribus perſonis divinis: Ergo limitatio non obſtat. Minor patet, Major vero ſic oſtenditur. Terminabilitas connaturalis ab una perſonalitate infinita, non poteſt competere naturæ quæ infinita non ſit, & tamen poſſe obedientialiter terminari ab una perſonalitate infinita, infinitatem non arguit, nam de facto convenit naturæ limitatæ & finitæ: Ergo pariter licet poſſe connaturaliter terminari tribus ſubſiſtentiis divinis, idque ab intrinſeco exigere, infinitatem naturæ neceſſario requirat, poſſe tamen obedientialiter illis uniri, ab eiſque terminari, infinitatem non arguit, ſed naturæ finitæ & limitatæ convenire poteſt.

Dico ſecundo: unam perſonam divinam poſſe ſimul plures naturas aſſumere. Ita D. Thomas hic art. 7. & Theologi communiter. 83

Probatur ratione S. Doctoris, ad hanc formam redacta: Vis aſſumptiva conveniens divinæ perſonæ, non comprehenditur ab una natura creata: Ergo poteſt cum illa aliam naturam aſſumere. Conſequentia patet, nam eo ipſo quod vis aſſumptiva non comprehendatur ab aliqua una natura, non adæquatur cum illa, ac per conſequens illam excedit, ex quo ulterius fit, ut ad aliam aſſumendam poſſit extendi. Antecedens vero ſic oſtenditur. Vis aſſumptiva naturæ creatæ convenit perſonæ divinæ ratione omnipotentiæ ut principii, & perſonalitatis ut termini: Sed nec omnipotentia ut principium, nec perſonalitas ut terminativa, comprehendi poſſunt ab una natura creata; cum omnipotentia ut activa, & perſonalitas ut terminativa ſint infinitæ, & infinitum a finito comprehendi non poſſit: Ergo vis aſſumptiva competens divinæ perſonæ, comprehendi non poteſt ab una natura creata.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objicies primo contra primam concluſionem. Non poteſt unum & idem a pluribus adæquate dependere, alias penderet & non penderet a quolibet, ut demonſtrant noſtri Thomiſtæ in phyſica, cum docent unum, & eumdem effectum non poſſe produci a pluribus cauſſis totalibus & adæquatis: At ſi natura creata tribus perſonis divinis uniretur, a qualibet illarum adæquate penderet: Ergo repugnat unam & eamdem naturam a pluribus perſonis divinis aſſumi. Major videtur certa, Minor vero ſuadetur. Id ab altero adæquate dependet quod exiſtit illo poſito, & quovis alio ſecluſo: Sed natura creata tribus perſonis divinis unita, exiſteret poſita unione cum qualibet illarum, & alio quocumque ſecluſo: Ergo a qualibet divinarum perſonarum totaliter & adæquate penderet. 84

Huic objectioni varie reſpondent Auctores noſtræ ſententiæ, ſed verior ſolutio illa eſt quam tradunt Capreolus & Cajetanus, qui docent quod licet non poſſit unum & idem a duobus adæquate dependere dependentia cauſſali, quæ eſt dependentia ſtricta; poteſt tamen dependentia non cauſſali, ſed terminativa, quæ dependentia ſtricta non eſt, unum & idem a duobus dependere adæquate, adæquatione intenſiva, non tamen adæquatione extenſiva: unum enim album una relatione ſimilitudinis adæquate intenſive ab uno albo terminatur, non tamen adæquate extenſive, poteſt enim ex vi ejuſdem relationis ad plura alba terminari, & de facto terminatur ad omnia cum quibus in graduali intenſione ſimilitudinem habet. Pater etiam in creatis, ex vi ejuſdem relationis qua ad unum filium refertur, & ad illum adæquate intenſive terminatur, refertur ad novum filium, ſi adveniat, ac proinde a primo filio non terminatur adæquate adæquatione extenſiva: natura autem creata unita alieno ſuppoſito, non dependet ab illo dependentia ſtricta & cauſſali, ſed dependentia non cauſſali & terminativa, ut extremum terminabile a termino terminante tantum & non cauſſante: ac proinde quamvis unita uni ex perſonis divinis, ab illa adæquate intenſive terminetur, non tamen adæquate extenſive; & idcirco uni ex perſonis divinis unita poteſt uniri cum aliis. 85

Dices, corpus non dependet a loco dependentia ſtricta & cauſſali, ſed tantum dependentia veluti terminativa: comparatur enim ad illum tamquam ad terminum; & tamen implicat in ſententia D. Thomæ, unum corpus eſſe circumſcriptive in duobus locis aduquatis: Ergo licet natura non dependeat a perſonalitate, dependentia ſtricta, & cauſſali, ſed tantum terminativa, repugnabit naturam ſemel ab una perſona adæquate terminatam, ab altera terminari, & conſequenter non poterit ſimul uniri pluribus perſonis divinis.

Reſpondeo, conceſſo Antecedente, negando conſequentiam & paritatem: Ratio diſcriminis eſt, quia locus circumſcriptus adæquatur corpori locato, non ſolum adæquatione intenſiva, verum etiam extenſiva, implicat autem duplex terminus adæquatus utraque iſta adæquatione: una vero perſona divina ſolum eſt terminus adæquatus intenſive reſpectu naturæ creatæ, ac proinde illam ab alia perſona terminabilem relinquit. Ratio autem cur locus circumſcriptivus, non ſolum intenſive, ſed etiam extenſive, corpori locato adæquatur, ſecus autem una perſona divina reſpectu naturæ creatæ, eſt quia extenſio localis corporis provenit a quantitate ut effectus formalis ſecundarius; forma autem non dat effectum formalem ratione potentiæ obedientialis, ſed ratione potentiæ naturalis, quæ cum uno effectu formali primario vel ſecundario extenſive & intenſive adæquatur; ac proinde non poteſt una & eadem quantitas, etiam de potentia abſoluta, duas extenſiones adæquatas in ordine ad locum præſtare: natura vero creata terminatur a perſona divina ratione potentiæ obedientialis, quæ licet a qualibet perſona divina adæquate intenſive terminetur, a nulla tamen illarum terminatur adæquate extenſive, ita ut quod convenit divinæ naturæ connaturaliter, naturæ creatæ conveniat obedientialiter. 87

88 Objicies ſecundo: Implicat idem numero accidens ſimul recipi in pluribus ſubjectis, ut docent communiter Thomiſtæ in Metaphyſica: Ergo & unam numero naturam ſubſiſtere in tribus ſuppoſitis.

Sed nego conſequentiam & paritatem: Ratio diſparitatis eſt, quia cum accidens deſumat ſuam unitatem numericam a ſubjecto, ſi idem numero accidens exiſteret in pluribus ſubjectis ſimul, eſſet idem numero ex ſuppoſitione, & diverſum numero juxta diverſitatem ſubjectorum: At vero natura ſubſtantialis non habet ſuam unitatem numericam a perſona, ſed potius e contra ipſa perſona, ſi ſit creata, ſumit ſuam unitatem numericam a natura quæ in ea ſubſiſtit.

89 Objicies tertio: Implicat naturam creatam ſiſtere in uno ſuppoſito, & ſimul tranſire ad illud: Sed ſi terminata a Verbo poſſet ſimul terminari ab alia ex perſonis divinis, ſiſteret in uno ſuppoſito, & ſimul ad aliud tranſiret: Ergo implicat naturam creatam uniri perſonæ divinæ, & in illa ſubſiſtentem ſimul alteri perſonæ uniri. Major eſt certa; nam ſiſtere in uno ſuppoſito, & ſimul tranſire ad aliud, eſt ſiſtere & non ſiſtere ſimul, quæ contradictorie opponuntur. Minor autem probatur. Subſiſtere in Verbo idem eſt quod ſiſtere in illo, ut ex ipſa nominis etymologia videtur: Sed humanitas terminata a Verbo, ſubſiſtit in illo: Ergo ſi poſſet ſimul alteri perſonæ uniri, ſiſteret in uno ſuppoſito, & non ſiſteret in illo.

90 Reſpondeo, conceſſa Majori, negando Minorem, ad probationem nego Majorem; naturam enim ſubſiſtere in alieno ſuppoſito, non eſt ſiſtere in illo, ſicut ſubſiſtere in proprio ſuppoſito, non eſt in illo ſiſtere: ut conſtat in natura divina, quæ ſubſiſtens in Patre, non ſiſtit in illo, cum excluſione ſubſiſtendi in aliis ſuppoſitis; ſed ſubſiſtere in alieno ſuppoſito, eſt ab illo ſuſtentari & terminari; cum qua terminatione ſtat terminari per aliud, ut conſtat in eodem exemplo.

91 Objicies quarto: Si natura creata poſſet eſſe ſimul in pluribus divinis perſonis, eſſet infinita: Sed hoc repugnat: Ergo & illud. Sequela probatur: Ex eo colligimus naturam divinam eſſe infinitam, quod in pluribus ſuppoſitis ſubſiſtat: Ergo ſi pariter natura poſſit eſſe ſimul in pluribus divinis perſonis, infinita erit.

92 Reſpondeo negando ſequelam, & ad ejus probationem, diſtinguo Antecedens: quia poteſt eſſe in pluribus ſuppoſitis connaturaliter, ea exigendo, & ſibi identificando, concedo Antecedens. Quia poteſt eſſe in pluribus ſuppoſitis abſolute, aut per potentiam obedientialem, nego Antecedens, & Conſequentiam: Natura enim creata eſſe poteſt in pluribus ſuppoſitis non connaturaliter, nec ab intrinſeco ea exigendo, nec per identitatem cum illis, ſed tantum per non repugnantiam, & potentiam obedientialem, ut §. præcedenti declaravimus.

ARTICULUS V.

Utrum in caſu quo una perſona divina plures humanitates aſſumeret, vel e contra plures perſonæ unam aſſumerent humanitatem, eſſet tunc unus homo, vel plures?

IN hujus difficultatis reſolutione triplex verſatur ſententia. Prima aſſerit quod in caſu quo una perſona divina duas aſſumeret humanitates, eſſet dicenda duo homines, non unus. Ita Scotus, Durandus, Altiſiodorenſis, & Capreolus, quos ſequitur Vaſquez. Secunda eſt Cajetani & Medinæ hic art. 6. exiſtimantium in caſu quo tres perſonæ aſſumerent eamdem humanitatem, fore tres homines ſimpliciter in una natura. Tertia, quæ communior eſt in Schola D. Thomæ, docet quod in utroque caſu non eſſent plures homines, ſed unus tantum.

§. I.

Duplici concluſione utraque difficultas reſolvitur.

DIco primo: In caſu quo una perſona divina duas humanitates aſſumeret, diceretur unus homo, non duo.

93 Probatur primo ex D. Thoma hic art. 7. ad 2. ubi ait: *Si perſona divina aſſumeret duas naturas humanas, propter unitatem ſuppoſiti, diceretur unus homo habens duas naturas humanas*: Ergo ex D. Thom. perſona aſſumens duas naturas humanas, eſſet unus homo, non duo.

94 Confirmatur ex eodem S. Doctore 1. part. quæſt. 36. art. 4. ad 2. ubi docet quod licet Pater una proprietate ſit principium Filii, & alia Spiritus Sancti, non tamen dicendus eſt plura principia, quia implicaretur pluralitas ſuppoſitorum: Ergo pariter una perſona, propter duas humanitates aſſumptas, non dicitur duo homines, ſed unus homo, propter unitatem ſuppoſiti, utramque naturam terminantis.

Probatur ſecundo concluſio: In Chriſto reperiuntur duæ naturæ ſubſtantiales, nempe divina & humana, & tamen quia perſonalitas per quam in utraque natura ſubſiſtit, eſt una, non dicuntur duæ ſubſtantiæ, ſed una ſubſtantia: Ergo pariter in caſu duplicis humanitatis aſſumptæ ab eadem perſona, non dicerentur duo homines, ſed unus homo. 95

Probatur tertio concluſio ratione fundamentali: Ad multiplicationem concreti ſubſtantivi, non ſufficit ſola multiplicatio formarum, ſed requiritur ulterius multiplicatio ſuppoſitorum: At hoc nomen homo eſt concretum ſubſtantivum, & alias in caſu poſito non eſſet niſi una perſona, quamvis eſſent duæ naturæ humanæ: Ergo tunc non eſſet niſi unus homo. Minor eſt certa, Major non communiter docetur in ſummulis, & variis poteſt declarari exemplis: Nam, ut ſupra dicebamus, etſi Pater Divinus habeat in ſe virtutem generandi Filium, & virtutem ſpirandi Spiritum Sanctum, non dicitur duplex principium, ſed unum, propter unitatem ſuppoſiti. Item pater & filius in creatis ſunt nomina ſubſtantiva, & tamen quamvis demus patrem plures filios reſpicere pluribus relationibus paternitatis, non dicuntur plures patres, ſed unus pater. Et quamvis filius pluribus relationibus filiationis reſpiciat patrem, & matrem, non dicuntur plures filii, ſed unus filius. Similiter quamvis Chriſtus plures habeat filiationes, unam temporalem ad Virginem, aliam æternam ad Patrem, non dicitur plures filii, ſed unus, ut docet Nazianzenus orat. 51. Demum hæc nomina, *artifex & Dominus*, ſubſtantiva ſunt, & tamen habens plures artes, non dicitur plures, ſed unus artifex; & dominus plures habens ſervos, eſto illos per plures relationes dominii reſpiciat, non dicitur plures, ſed unus dominus, ut docet Auguſtinus 7. de civit. cap. 29. dicens: *Numquid ſi unus homo in diverſis rebus duas habet poteſtates, aut duas artes, quia ſingularum diverſa vis eſt, ideo duo judices aut duo dicuntur artifices?* Ergo ad multiplicationem nominis ſubſtantivi non ſufficit multiplicitas formæ, ſed inſuper pluralitas ſuppoſitorum requiritur. Unde D. Athanaſius in Symbolo docet quod tres perſonæ divinæ non ſunt tres increati, ſed unus increatus, nec tres omnipotentes, ſed unus omnipotens, quia hæc nomina ſubſtantive uſurpat: ſi enim adjective ſumantur, tres increati, & tres omnipotentes dici poſſunt, quia ad multiplicationem nominis adjectivi, non acquiritur multiplicatio formæ ſignificatæ, ſed ſufficit ſubjectorum ſeu ſuppoſitorum pluralitas. 96

Dico ſecundo: In caſu quo tres perſonæ aſſumerent unam humanitatem, non eſſent plures homines, ſed unus homo. Ita expreſſe docet S. Thomas hic art. 6. ad 1. Nec valet interpretatio Cajetani & Medinæ dicentium illum non loqui de unitate ſimpliciter, ſed ſecundum quid. Tum quia S. Doctor ait tres perſonas divinas aſſumentes eamdem humanitatem, eſſe unum hominem, propter unitatem humanitatis, ſicut ſunt unus Deus, propter unam deitatem: Sed ſunt unus Deus ſimpliciter, propter unam deitatem: Ergo ſentit in caſu noſtræ quæſtionis, fore ſimpliciter unum hominem, propter unam humanitatem. Tum etiam, quia ſi hæc interpretatio valeret, poſſet etiam D. Thomas eodem modo explicari, cum docet artic. 7. ad 2. in caſu quo una perſona divina duas humanitates aſſumeret, fore unum hominem, cum eodem modo in utroque caſu loquatur, immo utrumque æquiparet art. 6. in corpore: At hoc non admittunt Cajetanus & Medina, ſed fatentur in caſu quo una perſona divina duas humanitates aſſumeret, fore unum hominem ſimpliciter: Ergo eorum interpretatio legitima non eſt. 97

Poteſt inſuper ſuaderi concluſio ratione ejuſdem Doctoris Angelici. Tres perſonæ divinæ ſunt ſimpliciter unus Deus, quamvis ſint plura ſuppoſita, quia natura eſt una in illis; Ergo pariter ſi aſſumerent eamdem humanitatem, quamvis eſſent plura ſuppoſita, quia natura eſſet una, foret unus homo ſimpliciter. 98

Reſpondet primo Cajetanus, negando Conſequentiam, quia tribus perſonis divinis non ſolum convenit una numero natura divina, ſed etiam unus numero Deus in Deitate ſubſiſtens per ſubſiſtentiam abſolutam, & ideo dicuntur unus numero Deus: in caſu autem noſtræ quæſtionis, etſi tribus perſonis conveniat una numero humanitas, non tamen illis convenit unus numero homo, quia non datur unum ſubſiſtens in humanitate communi tribus perſonis. 99

Sed contra primo: D. Thomas 1. part. quæſt. 39. art. 3. probans tres perſonas divinas eſſe unum Deum, non recurrit niſi ad unitatem formæ ſignificatæ per hoc nomen Deus, ſcilicet deitatis. Similiter probans quæſt. 36. art. 4. quod Pater & Filius ſunt unum principium Spiritus Sancti, id oſtendit ex unitate proprietatis ſignificatæ per hoc nomen principium: Ergo hæc ſolutio & doctrina Cajetani non eſt ad mentem D. Thomæ. 100

Secundo: Tres personas divinas esse simpliciter unum Deum, est propositio de fide. Quod autem detur in Deo subsistentia absoluta communis tribus personis, est tantum sententia probabilis: Ergo illi alliganda non est veritas prædictæ propositionis, sed independenter ab illa sententia dicendum est, tres personas esse simpliciter unum Deum, propter unitatem formæ significatæ per hoc nomen Deus, scilicet deitatis.

101 Respondet secundo Medina, negando etiam consequentiam & paritatem, & assignando aliam rationem discriminis; nempe quod deitas est idem cum personis divinis, humanitas autem ab illis realiter distinguitur.

Sed nec etiam hæc solutio magis satisfacit; nam identitas naturæ divinæ cum personis, & negatio identitatis humanitatis cum illis, facit quidem ut deitas in abstracto prædicetur de personis, & humanitas in abstracto non possit prædicari de illis: ut autem una & non altera in concreto singulariter prædicetur, nihil conducere potest, quod sic probo. Differentia prædicta non tollit quominus utraque sumpta in concreto prædicetur de personis: Ergo nec facit quod una singulariter, altera pluraliter prædicetur de illis.

102 Respondent tertio quidam Recentiores extra Scholam D. Thomæ, assignando aliam rationem discriminis. Deus enim (inquiunt) naturam divinam significat de formali & in recto, ac proinde numerum vel unitatem petit accipere ab illa: unde cum Deitas sit una simpliciter in tribus personis, tres personæ dicuntur simpliciter unus Deus; homo autem, prout dicitur de persona, non significat humanitatem in recto, sed subsistentiam in humanitate: cumque in nostro casu quamvis una sit humanitas, subsistentiæ in illa sint plures, fit consequens ut absolute & simpliciter plures homines dicantur.

103 Sed hæc etiam solutio falso nititur fundamento, nempe quod homo, ut dicitur de persona divina, significaret in recto subsistentiam, & in obliquo naturam: Nam homo de nobis & de Filio Dei univoce prædicatur, ut fatentur omnes Theologi: At sicut dicitur de Verbo, in recto importaret subsistentiam, illamque significaret, & prout dicitur de nobis, in recto significaret humanitatem, non prædicaretur de Verbo & de nobis univoce cum natura creata & subsistentia increata, cum univoce non conveniant: Ergo homo ut dicitur de persona divina non significat subsistentiam in recto, sed humanitatem. Consequentia manifesta est; nam prout dicitur de nobis, humanitatem non vero substantiam significat in recto, ut illi Recentiores fatentur.

104 Confirmatur: Si homo ut dicitur de persona divina significaret in recto subsistentiam, & in obliquo natura idem significaret & eodem modo quo persona: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Sequela patet; nam persona in recto subsistentiam significat, & naturam in obliquo: Ergo si homo ut dicitur de persona divina, in recto subsistentiam significat, & in obliquo naturam, idem significat & eodem modo quo persona, Falsitas autem consequentis probatur: Persona non univoce, sed analogice dicitur de nobis & de Christo, cum Christus sit persona increata, nos autem creatæ simus personæ: Sed homo de nobis & Christo univoce prædicatur: Ergo ut dicitur de Christo, non est idem in significando quod persona.

105 Confirmatur amplius: Si homo ut dicitur de persona divina, de formali in recto non naturam, sed subsistentiam in natura importaret, ideo esset quia non pro natura supponit, sed pro habente naturam: At hæc ratio non valet: Ergo &c. Major patet, Minor vero ostenditur primo: Homo, etiam prout de nobis dicitur, non supponit prout natura in recto, sed pro habente naturam; alias hæc propositio esset falsa, Petrus est homo, sicut hæc, Petrus est humanitas; & tamen prout de nobis prædicatur, non significat subsistentiam, sed naturam in recto: Ergo eo quod prout dicitur de persona divina, non supponat, prout natura, sed pro habente naturam, non sequitur quod prout sic subsistentiam in recto de formali significet.

Secundo probatur eadem Minor: Ly *Deus* non supponit in recto pro natura divina, sed pro habente naturam, & tamen non significat in recto de formali subsistentiam, sed naturam, ut prædicti Recentiores fatentur: Ergo ratio prædicta nulla est. Consequentia patet, Antecedens probatur. Si ly *Deus* supponeret in recto pro natura, & pro habente naturam, pro eodem supponeret ly *Deus*, & ly *Deitas*: Sed hoc dici nequit; alias sicut hæc propositio, *Deus generat*, est falsa, & hæretica, ita ista, *Deus generat Deum*, falsa & hæretica esset, cujus oppositum docent omnes Catholici: Ergo ly *Deus* non supponit in recto pro natura, sed pro habente naturam.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objicies primo contra primam conclusionem: D. Thomas in 3. dist. 1. quæst. 2. art. 5. in solutione ad 2. & 3. expresse docet personam divinam duas assumentem humanitates, non fore unum hominem, sed plures homines, & hoc probat in solut. ad 2. quia videlicet singularitas & pluralitas termini substantivi, attenditur secundum unitatem & pluralitatem naturæ significatæ per terminum, & non secundum unitatem & pluralitatem suppositorum. Et 1. p. quæst. 36. artic. 4. & quæst. 39. art. 3. asserit quod quia nomina substantiva significant aliquid per modum substantiæ, nomina vero adjectiva significant aliquid per modum accidentis; substantia autem sicut per se habet esse, ita per se habet unitatem, vel multitudinem; ideo singularitas vel pluralitas nominis substantivi attenditur secundum formam significatam per nomen: Ergo cum ly *homo* nomen substantivum sit, ut docet idem Sanctus Doctor hic artic. 6. illius unitas vel pluralitas attendi debet penes formam significatam, & consequenter cum in prædicto casu humanitates essent plures, quamvis esset unicum suppositum, non esset unus homo, sed plures homines. 106

Ad primum D. Thomæ testimonium, respondeo illum hic art. 7. ad 2. hanc retulisse sententiam, & expresse retractasse. Nec valet solutio Capreoli dicentis S. Doctorem loqui in præsenti de nominibus adjectivis, non de substantivis, cum docet ad sui pluralitatem exigere distinctionem suppositorum. Non valet, inquam: Tum quia rationem reddit, cur persona duas assumens naturas, non duo homines, sed unus homo dicatur: At homo nomen substantivum est: Ergo in præsenti de omnibus substantivis loquitur, & non solum de adjectivis. Tum etiam quia (ut supra dicebamus) S. Thomas 1. p. q. 36. art. 4. ad 2. docet Patrem æternum propter plures proprietates non posse dici plura principia, quia (inquit) implicaretur pluralitas suppositorum: At principium nomen substantivum est, ut ibidem docet idem S. Doctor: Ergo cum ait nunquam nomen ab aliqua forma impositum dici pluraliter, nisi propter pluralitatem suppositorum, non solum de adjectivis, sed etiam de substantivis loquitur. 107

Ad secundum dicendum cum Cajetano, Ferrariensi, & aliis Thomistis, D. Thomam ibi solum velle pluralitatem formæ significatæ attendi ad pluralitatem nominis substantivi, ut sufficientem, si sit substantivum abstractum, ut humanitas; si autem concretum sit, ut sic attendi ut requisitam ad pluralitatem nominis, non tamen ut sufficientem, nisi accedat ut conditio suppositorum pluralitas. Nec obstat quod S. Doctor ibi hujus conditionis mentionem non fecerit; illius enim ibi non meminit: Tum quia solum explicabat id in quo differunt substantiva & adjectiva, non vero id in quo conveniunt; illa vero conveniunt in necessitate multitudinis suppositorum. Tum etiam quia ad doctrinam, quam prædictis locis statuere intendebat, nempe nomina essentialia substantive sumpta singulariter de personis prædicari, conditio illa necessaria non erat. Quæstione vero 36. ejusdem primæ partis art. 4. ad 2. ut salvaret Patrem non esse duo principia, ob duplicem proprietatem, secundum quarum una est principium Filii, & secundum aliam principium Spiritus Sancti, dictam conditionem expressit, docens non esse duo principia, ob duplicem proprietatem, quia implicaretur pluralitas suppositorum. 108

Objicies secundo: Si una persona divina simul assumens duas naturas humanas esset unus homo, eodem modo si assumens unam humanitatem, simul assumeret naturam leonis, esset unum animal: At falsum est quod assumens simul naturam humanam & naturam leoninam, sit unum animal: Ergo & quod persona divina simul assumens duas naturas humanas, sit unus homo. Major patet ex paritate rationis, Minor probatur. Non potest unum & idem animal simul pertinere ad speciem hominis & ad speciem leonis, cum species ejusdem generis oppositas differentias importent: At si assumens simul naturam humanam & naturam leoninam, esset unum animal, idem animal simul ad speciem hominis & leonis pertineret: Ergo &c. 109

Respondeo, concessa Majori, negando Minorem; etenim hoc nomen *animal*, est concretum substantivum: ad pluralitatem vero concreti substantivi requiritur pluralitas non solum formæ, sed etiam suppositi, ut paragrapho præcedenti ostendimus. Unde ad probationem in contrarium, distinguo Majorem: Unum & idem animal non potest simul pertinere ad speciem hominis & leonis, si sit unum non solum ratione unius subsistentiæ, sed etiam ratione unius naturæ & formæ, concedo Majorem. Si sit unum non ratione unius naturæ, sed dumtaxat ratione unius subsistentiæ, nego Majorem, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. 110

Objicies

111 Objicies tertio contra secundam conclusionem: D. Thomas hic art. 6. ad 1. docet quod in casu quo tres personæ eamdem humanitatem assumerent, non essent unus homo simpliciter, sed tantum secundum quid, ait enim: *Non enim posset argui ex hoc quod tres personæ sunt unus homo, quod assumunt unus simpliciter; nihil enim prohibet dicere quod homines qui sunt plures simpliciter, sint unus quantum ad aliquid, puta unus populus*. Ergo S. Doctor vult in eo casu tres personas divinas esse simpliciter plures homines, & unum tantum secundum quid.

112 Respondeo negando quod S. Doctor hoc loco doceat, tres personas divinas eamdem humanitatem assumentes, non esse unum hominem simpliciter; ipse enim non dixit quod in eo casu tres personæ divinæ non sint unus homo simpliciter, sed solum quod non essent unus simpliciter, quæ sunt valde diversa; nam ad primum sufficit unitas in natura humana, ad secundum vero requiritur unitas personalis. Unde tres personæ divinæ sunt simpliciter unus Deus, & tamen non sunt unus simpliciter in genere masculino, sed solum unum neutraliter, quia primum denotat unitatem personalem, secundum autem unitatem in natura, ut docet S. Thomas 1. p. q. 31. art. 2. ad 4.

ARTICULUS VI.

An persona creata, de potentia Dei absoluta, possit terminare naturam alienam?

113 Certissimum est apud omnes Theologos, nullam personam creatam, nec creabilem, posse naturaliter, sive virtute propria, alienam terminare naturam: Tum quia subsistentia seu personalitas creata limitatur, finitur, & determinatur a propria natura, tamquam a sua potentia. Tum etiam quia cum suppositum creatum non possit virtute naturali operari aliquod miraculum, mysterium Incarnationis non fuisset opus miraculosum, si persona creata posset naturaliter, sive virtute propria, alienam naturam terminare. Difficultas itaque solum est, num supernaturaliter, sive virtute divina, possit persona creata, vel creabilis, naturam aliam præter propriam terminare?

114 Partem affirmativam docent Scotus, Nominales, Granadus, Recanus, Theophilus Raynaudus, & alii ex Recentioribus. Valentia vero distinguens inter personam creatam & creabilem, fatetur quidem id personæ creatæ, etiam supernaturaliter, esse impossibile, non tamen personæ creabili; posset enim in ejus doctrina produci aliqua tantæ perfectionis & virtutis in terminando, ut etiam naturam alienam posset terminare. Contra hos Auctores stant ex adverso communiter Thomistæ, cum suo Præceptore, hic artic. 1. ad 2. quem sequuntur Vasquez, Suarez, Delugo, & alii Recentiores.

§. I.

Conclusio negativa statuitur, & auctoritate D. Thomæ, ac duplici ratione firmatur.

115 Dico igitur: Non potest, etiam supernaturaliter sive de potentia Dei absoluta, persona creata, vel creabilis, alienam terminare naturam.

Probatur primo ex D. Thoma loco mox citato, ubi sic habet: *Hoc autem est proprium divinæ personæ, propter ejus infinitatem, ut fiat in ea concursus naturarum, non quidem accidentaliter, sed secundum subsistentiam*.

Respondet Granadus, D. Thom. solum velle quod persona creata non possit connaturaliter, sicut divina, terminare alienam naturam, cum quo stat id posse supernaturaliter.

116 Sed contra primo: Id quod taliter uni convenit, quod nulli alteri possit ulla ratione competere, cum majori proprietate dicitur proprium illi, quam si possit aliis competere, quamvis non connaturaliter: Sed nihil est quod nos cogat ut verba D. Thomæ cum minori proprietate usurpemus, cum nullibi oppositum insinuaverit: Ergo asserendum est, Angelicum Doctorem sensisse, taliter esse divinæ personæ proprium alienam terminare naturam, ut nulli personæ creatæ possit ullo modo competere.

Secundo, impossibile est personam creatam terminare alienam naturam, & hoc non præstare connaturaliter, ut ex infra dicendis constabit: Ergo si juxta D. Thomam, terminatio alienæ naturæ, ut conveniens connaturaliter, est ita divinæ personæ propria, ut nequeat personæ creatæ competere, erit absolute divinæ personæ ita propria, ut nulla ratione possit persona creata alienam terminare naturam.

117 Plures etiam in favorem nostræ conclusionis adduci solent rationes ab Auctoribus. Suarez hic disp. 13. sect. 4. illam probat ex eo quod subsistentia est modus naturæ propriæ: Sed implicat modum unius rei modificare aliam; implicat enim me sedere per sessionem alterius; esse præsentem loco, per modalem alterius præsentiam; virgam esse rectam, per alterius rectitudinem, & unum accidens inhærere, per alterius inhærentiam: Ergo etiam implicat subsistentiam creatam, alienam terminare naturam.

Sed hæc ratio non est efficax; nam quod personalitas 118
non sit modus, sed entitas realis, totaliter a natura distincta, est sententia in via D. Thomæ probabilis, quam tenet Cajetanus quæstione sequenti art. 2. & cum illo plures Theologi: Ergo quod personalitas creata nequeat de potentia absoluta alienam terminare naturam (quod communiter censetur Angelicum Doctorem tenuisse) non est oppositæ sententiæ alligandum, nec ex eo probandum, quod personalitas creata modus sit, & non entitas realis, realiter a natura distincta.

Aliter ergo probanda est conclusio, nimirum ratione 119
quam insinuat Sanctus Doctor verbis supra relatis, quibus asserit personam creatam non posse terminare alienam naturam, quia non est infinita. Unde sic arguo: Subsistentia terminans plures naturas, debet esse infinita: Sed implicat subsistentiam creatam esse infinitam: Ergo & plures terminare naturas. Minor patet: Tum quia omne creatum, finitum est. Tum etiam quia subsistentia creata limitatur ab illa natura, cujus est complementum & terminus. Major vero, in qua est difficultas, probatur primo. Subsistentia terminans plures naturas, supplet vices subsistentiarum quæ sunt propriæ illis naturis; tales enim naturas reddit incommunicabiles, ficut reddidissent subsistentiæ propriæ: Sed non potest supplere vices talium subsistentiarum, nisi sit infinita: Ergo subsistentia terminans plures naturas, debet esse infinita. Major patet, Minor probatur. Subsistentia terminans plures naturas, non potest supplere vices subsistentiarum quæ sunt propriæ illis naturis, nisi contineat illas secundum proprias & distinctas earum rationes, eminenter formaliter, id est seclusis imperfectionibus: Sed non potest hoc modo illas continere, nisi sit infinita: Ergo nec illarum vices supplere. Minor probatur: Non potest eas continere secundum proprias earum rationes, nisi eas contineat prout conveniunt in ratione aliqua una & communi, quæ alia esse non potest quam ratio entis; differentiæ enim propriæ non conveniunt in aliquo superiori, nisi transcendentaliter in ipsis imbibito: Sed continere in ratione entis, est continere in modo illimitato & infinito: ratio enim entis, cum sit universalissima & transcendens, ad omnia se extendit, & est quodammodo infinita & illimitata: Ergo subsistentia terminans plures naturas, non potest continere eminenter formaliter subsistentias illis naturis proprias, nisi sit infinita.

Confirmatur: Subsistentia in perfectione adæquatur 120
cum natura quam connaturaliter terminat: Ergo sicut nulla natura creata, quantumcumque perfecta, potest habere nisi unam speciem & essentiam; ita nec potest eminenter continere species aliarum naturarum; sed hoc est proprium Dei, qui cum sit causa plena & perfecta omnium rerum, eminenter illas continet: ita neque ulla subsistentia creata potest speciem & perfectionem aliarum subsistentiarum eminenter continere, sed hoc competit soli personalitati divinæ, ratione identitatis quam habet cum natura divina, & subsistentia absoluta, quam transcendentaliter includit, ut art. 3. declaravimus.

Probatur secundo Major principalis, quæ asserit subsi- 121
stentiam plures naturas terminantem, debere esse infinitam, ratione Cajetani. Persona potens de se subsistere in duabus naturis, potest subsistere in infinitis, si esset: Sed persona potens subsistere in infinitis naturis, est in subsistendo infinita: Ergo persona potens de se in duabus naturis subsistere, est infinita in subsistendo. Majorem probat Cajetanus; nam ubi pluralitas differentiam non facit, nec illam infinitas faceret, si infinitas possibilis esset, ut ait Aristoteles 4. Physic. textu 76. ex quo infert quod si duo corpora possent esse simul in eodem loco, etiam possent infinita corpora esse simul, si essent possibilia: Ergo si pluralitas naturarum non obstat ut persona ex vi unius subsistentiæ, subsistat in illis, nec infinitas naturarum obstaret, si possibilis esset, ut in infinitis naturis subsisteret, & consequenter persona potens subsistere in duabus naturis, est etiam potens de se subsistere in infinitis. Minorem autem non probat Cajetanus, sed ut notam præsupponit, sed potest sic facile suaderi. Subsistentia gaudens vi terminativa & sustentativa infinita, est infinita in ratione subsistentiæ, cum in nullo alio subsistentia consistat, quam in vi terminativa & sustentativa naturæ: Sed subsistentia personæ potentis de se subsistere in naturis infinitis, gauderet vi terminativa & sustentativa infinita; sicut virtus effectiva potens quantum est de se in effectus syncathegorematice infinitos exire, est virtus effectiva infinita: Ergo persona potens de se subsistere in infinitis naturis, est in subsistendo infinita.

Huic rationi, quæ præcipua & fundamentalis est, du- 122
pliciter respondent Adversarii: Aliqui enim dicunt, quod ut una persona possit duas terminare naturas, vel etiam infinitas ordinis inferioris, non requiritur quod subsistentia illius sit infinita, sed sufficit quod sit superioris ordinis.

ordinis. Alii vero respondent quod ut persona possit per virtutem naturalem infinitas terminare naturas, deberet esse infinita: secus vero ut id posset per potentiam obedientialem. Unde cum subsistentia quæ plures terminaret naturas, id non præstaret per virtutem naturalem, sed cumtaxat per potentiam obedientialem, propterea infinita non esset.

123 Sed neutra solutio satisfacit, prima enim confutata manet ex supradictis; nam ut supra dicebamus, ut una persona in alterius natura subsistat, requiritur continentia eminentialis subsistentiæ propriæ illius naturæ quam terminat: Sed subsistentia ordinis superioris non potest eminenter continere infinitas subsistentias etiam ordinis inferioris; sicut natura superioris ordinis, esto in perfectione excedat infinitas naturas ordinis inferioris; illas tamen eminenter non continet, effectiva, nec formali continentia: Ergo persona creata, quamvis superioris ordinis, si infinita non sit, non potest in infinitis naturis, etiam ordinis inferioris, subsistere.

124 Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Quamvis natura angelica sit superioris ordinis respectu naturæ humanæ, illam tamen non continet continentia eminentiali formali, ita ut illius effectum formalem seipsa præstare possit: Ergo quamvis subsistentia Angeli sit superioris ordinis ad humanam subsistentiam, non tamen continet illam continentia eminentiali formali, nec potest præstare illius effectum formalem, nec per consequens complere & terminare naturam humanam.

125 Secunda etiam solutio facile potest refelli, nam forma effectum quem præstat in genere causæ formalis, non potest causare per potentiam obedientialem, sed solum per sibi innatam & naturalem virtutem: At terminare & sustentare naturam; provenit a personalitate in genere causæ, vel quasi causæ formalis: Ergo non potest talem effectum præstare per potentiam obedientialem, sed solum ratione potentiæ & virtutis naturalis, ut magis patebit ex dicendis probatione sequenti.

126 Probatur ergo tertio Major principalis: Quod personalitas non potest connaturaliter & de potentia ordinaria præstare, non potest etiam facere de potentia absoluta: At nulla personalitas quæ non sit infinita, potest connaturaliter & de potentia ordinaria terminare alienam naturam: Ergo nec de absoluta. Minor est evidens, nam quælibet personalitas connaturaliter est determinata ad terminandam propriam naturam ad quam consequitur. Major autem probatur ex principio generali in Philosophia tradito, quo dicitur hanc esse differentiam inter causam materialem & formalem, maxime substantialem, qualis est subsistentia, & causam efficientem; quod hæc potest elevari ad producendum effectum supernaturalem, vel principaliter, si contineatur intra objectum ejus specificativum, & sic tantum extra proportionatum; vel instrumentaliter, si sit extra objectum specificativum, cum tamen non possit illum producere naturaliter, & secundum propriam virtutem; causa autem materialis & formalis, maxime substantialis, non potest sic elevari, unde propterea in illis non habet locum distinctio potentiæ ordinariæ & extraordinariæ, seu naturalis & obedientialis. Et ratio est, quia ut causa formalis substantialis, v. g. subsistentia, terminaret naturam quam non potest connaturaliter terminare, deberet necessario recipere aliquam virtutem qua augeretur & elevaretur virtus terminativa naturalis: hoc autem est impossibile, quia illa virtus elevans, non potest esse virtus accidentalis (hæc enim est incapax elevandi ad substantialiter terminandum naturam) nec etiam substantialis, quia virtus substantialis reddens personalitatem naturalem capacem terminandi alienam naturam, esset vera subsistentia, utpote supernaturalis participatio subsistentiæ divinæ, cui soli connaturale est posse terminare alienam naturam, & sic non una tantum, sed duplex esset subsistentia, in eadem persona creata, quod implicat: & destrueretur hypothesis hujus quæstionis, qua quæritur an unica subsistentia creata plures naturas terminare possit.

127 Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: si in terminatione subsistentiæ haberet locum distinctio potentiæ ordinariæ & extraordinariæ, naturalis & obedientialis, seu causæ principalis & instrumentalis, vel subsistentia terminando alienam naturam de potentia Dei absoluta, hoc præstaret ut causa principalis, vel ut instrumentalis a Deo elevata. Non hoc secundum, quia sic foret necessarium quod Deus ipse ut causa principalis concurreret ad hanc eamdem terminationem, hypostatice informando ut causa principalis illam eamdem naturam, cum effectus & causalitas causæ instrumentalis conveniat etiam principali. Neque etiam primum, quia ut causa principalis non potest subsistentia elevari extra suum specificativum: sic autem est quod specificativum subsistentiæ angelicæ, v. g. est natura angelica: Ergo non poterit subsistentia Angeli elevari ad terminandum in genere causæ principalis naturam humanam.

128 Aliter probat Cipullus Majorem principalem, quæ asserit quod sola personalitas infinita potest alienam terminare naturam. Sic enim arguit hic artic. 1. dubio unico num. 11. Sola personalitas per se subsistens potest alienam terminare naturam: Sed personalitas per se subsistens, hoc est nulli alteri inhærens, necessario est infinita: Ergo sola personalitas infinita alienam valet terminare naturam. Minorem ut certam supponit. Majorem vero sic ostendit. Personalitas omnis quæ non est per se subsistens, est entitas incompleta & modalis: Sed eo ipso quod sit entitas modalis, non potest communicari rei distinctæ ab illa cujus est modus, ut patet variis exemplis supra ex Suarez adductis: Ergo sola personalitas per se subsistens potest alienæ uniri naturæ, illamque terminare & subsistentem reddere.

Sed hic discursus non urget, quia nititur sententiæ quæ 129
asserit personalitatem creatam, seu per se non subsistentem, in modali entitate consistere: hæc vero sententia, licet probabilis sit, non est tamen certa, nec a Theologis unanimiter recepta, sed a Cajetano & pluribus aliis Thomistis rejicitur. Unde huic rationi, ut præcipuæ & fundamentali, immerito Cipullus confidit, omnibus aliis rejectis & confutatis.

Ex dictis inferes contra Valentiam non solum perso- 130
nam creatam, sed nec etiam creabilem, posse alienam terminare naturam: nam persona cujus propria personalitas non sit infinita, non potest alienam naturam terminare, ut multis ostendimus: At nec persona creata, nec creabilis potest habere subsistentiam & personalitatem infinitam: Ergo nec persona creata nec creabilis potest alienam terminare naturam.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Contra nostram conclusionem, & rationem fundamen- 131
talem illius, a D. Thoma insinuatam, plures ac difficiles fieri possunt instantiæ, quæ sub hac forma proponi possunt. Terminatio naturæ alienæ infinitatem in persona terminante non exigit: Ergo male ex isto capite negatur possibilitas personalitati creatæ. Consequentia patet. Antecedens probatur primo. Divina personalitas, prout ab essentia distincta, infinita non est, & tamen terminat plures naturas de facto, & infinitas potest terminare: Ergo terminatio alienæ naturæ infinitatem in personalitate terminante non exigit. Consequentia manifesta videtur, Antecedens vero sic ostenditur. Si personalitas ratione sui, prout ab essentia distinguitur, esset infinita formaliter, sequeretur aliquam infinitatem convenire Patri, quæ Filio non conveniret, & e converso; nam Patri conveniret infinitas paternitatis, quæ Filio non convenit: & Filio infinitas filiationis, quæ non convenit Patri: Sed hoc dici nequit, alias Pater infinitus in omni linea non esset, nec Filius similiter: Ergo personalitas ratione sui, prout ab essentia distinguitur, infinitatem non dicit.

Secundo principale Antecedens suadetur: Terminatio 132
alienæ naturæ non est effectus infinitus: Ergo non petit infinitatem in forma illum potente præstare.

Tertio, sustentatio alieni & extranei accidentis, non 133
petit infinitatem in subjecto sustentante; anima enim gratiam sustentat, quæ accidens alienum est, & non connaturale: potest etiam substantia creata recipere & sustentare nedum connaturalia & sibi propria accidentia, sed etiam illa quæ sibi propria non sunt, & alteri subjecto debentur: Ergo pariter terminatio aut sustentatio alienæ naturæ, infinitatem non arguit in persona terminante.

Quarto, Terminatio alienæ naturæ non petit quod per- 134
sonalitas terminans contineat in se eminenter personalitatem propriam naturæ quam terminat: Ergo non petit infinitatem in illa. Consequentia patet ex dictis paragrapho præcedenti, Antecedens vero probatur. Persona alienam naturam terminans, non præstat eumdem effectum quem illi personalitas propria præstaret: Ergo non requiritur quod persona alienam naturam terminans, illius personalitatem eminenter contineat. Consequentia manifesta est, nam continentia eminentialis formæ, solum requiritur ad præstandum illius effectum formalem. Antecedens autem ostenditur primo: Ex personalitate aliena, & natura terminata, diversa resultaret persona ab illa quæ resultaret ex eadem natura & propria personalitate: Sed effectus personalitatis est persona: Ergo personalitas alienam naturam terminans, non præstat effectum formalem personalitatis propriæ. Secundo probatur: Personalitas divina unita humanæ naturæ, constituit personam increatam, propria autem personalitas personam creatam constitueret: Ergo divina personalitas terminans humanitatem, non præstat effectum formalem personalitatis propriæ, & consequenter personalitas creata terminans alienam naturam, non præstaret effectum formalem a propria personalitate præstandum.

Denique Sol continet eminenter effectus causarum in- 135
ferioruni, & tamen est aliquid finitum in se: Ergo similiter

liter non repugnabit dari aliquam personalitatem superioris & eminentioris ordinis, quæ contineat virtutem personalitatum inferiorum, & sic possit terminare inferiores naturas, licet in se finita & creata sit.

136 Pro solutione primæ instantiæ, recolendum est ex dictis supra art. 3. personalitatem divinam duo præstare naturæ alienæ quam terminat, nimirum perseitatem independentiæ, & perseitatem incommunicabilitatis, quorum primum, quia perfectio est, & personalitas divina in propria linea perfectionem non dicit, præstat non ratione illius quod explicat, sed ratione subsistentiæ absolutæ quam implicat & transcendentaliter includit: hæc autem infinitas perfectionis est, ac proinde personalitas divina ratione illius potest infinitum effectum præstare. Nec sequitur infinitatem aliquam perfectionis convenire uni personæ quæ alteri non conveniat, quia subsistentia absoluta, una & indivisibilis est, quamvis reali transcendentia in tribus personalitatibus includatur: Secundum autem, nempe perseitatem incommunicabilitatis præstat personalitas divina ratione illius quod explicat, addiuque supra lineam absolutam, quia hoc perfectionem non dicit, ac proinde præstari potest a personalitate divina, ratione illius quod explicat, quamvis ratione illius perfectionem non importet: adhuc tamen sub hac consideratione personalitas divina habet quamdam rationem infinitatis, non quidem perfectionis, sed in ratione terminandi naturam; tum quia primo terminat naturam divinam quæ infinita est, tum etiam quia in ordine ad naturam creatam, habet vim terminandi in infinitum syncathegorematice, & inexhauribilem a natura terminabili. Hoc præmisso

137 Ad argumentum respondeo, negando Antecedens, ad cujus primam probationem, distinguo Antecedens: divina personalitas, prout ab essentia distincta, non est infinita infinitate perfectionis, concedo Antecedens. Infinitate terminativa in linea incommunicabilitatis, nego Antecedens, & Consequentiam. Ad probationem vero Antecedentis, quatenus distinctioni traditæ obstare potest, distinguo sequelam Majoris. Si personalitas ratione sui, prout ab essentia distinguitur, esset infinita formaliter, sequeretur aliquam infinitatem perfectionis convenire Patri quæ Filio non conveniret, nego sequelam. Aliquam infinitatem terminationis, concedo sequelam, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. Nam esto sit inconveniens quod aliqua infinita perfectio competens Patri, non competat Filio, & e contra: quod tamen infinitas aliqua in linea non dicente perfectionem conveniat uni & non alteri, nullum inconveniens censeri debet. Sicut quamvis inconveniens censeatur a pluribus ex nostris Thomistis, quod perfectio aliqua Patri conveniens, non competat Filio, & e contra: quod tamen entitas aliqua Filio conveniens, non conveniat formaliter Patri, nempe filiatio inconveniens non censetur, sed necessario debet ab omnibus ut veritas catholica admitti.

138 Ad id autem quod in argumento additur, nempe sequi ex nostra sententia Patrem non esse in omni linea infinitum, dicatur Patrem ratione paternitatis non esse infinitum in omni linea, sed tantum in propria linea paternitatis, unde in hac parte nullum inconveniens est quod illi infinitas filiationis non competat, ratione vero naturæ esse infinitum in linea naturæ formaliter, & identice in omni, quia natura divina cum omnibus quæ in Deo sunt, sive absolutis, sive relativis, summam habet identitatem, unde etiam est identice infinita infinitate filiationis; quia tamen hanc infinitatem non petit natura divina, prout in qualibet persona, necessarium non est ut illam communicet Patri, sicut nec infinitatem propriam paternitatis communicat Filio.

139 Ad secundam probationem Antecedentis principalis, distinguo Antecedens: Terminatio alienæ naturæ non est effectus infinitus in ratione entis, concedo Antecedens. In ratione effectus formaliter, nego Antecedens, & Consequentiam. Ut enim in causa ex effectu arguatur infinitas, non requiritur quod effectus sit entitative infinitus, sed sufficit quod in ratione effectus infinitus sit; ut constat in termino creationis, qui entitative infinitus non est, & tamen petit in causa creante infinitatem. Constat etiam in gratia habituali, quæ finita est in genere entis, & tamen petit infinitatem per essentiam in causa principaliter effectiva illius, ut in Tractatu de gratia disp. 4. art. 1. ostendimus.

140 Ad tertiam probationem, concesso Antecedente, nego Consequentiam & paritatem. Ratio vero discriminis est, quia subjectum sustentare & recipere potest accidentia ratione potentiæ obedientialis, eo quod possit materialiter causare formas supernaturales, penes ordinem ad quas potentia obedientialis constituitur; ex effectu autem ab aliqua causa præstabili per potentiam obedientialem, non colligitur infinitas: forma autem cum nequeat in genere causæ formalis effectum sibi supernaturalem causare, non potest id quod præstat in genere causæ formalis, præstare per potentiam obedientialem, sed necessario ad omne quod causat formaliter comparatur per vim & potentiam sibi connaturalem; unde cum personalitas in ordine ad terminationem naturæ concurrat in genere causæ formalis, si alienam terminaret naturam, id præstaret per potentiam connaturalem, ex quo infinitatem colligi constat ex dictis paragrapho præcedenti.

Ad quartam nego Antecedens, ad cujus probationem, 141
distinguo Antecedens. Persona alienam naturam terminans, non præstat formaliter eumdem effectum formalem, quem illi personalitas propria præstaret, concedo Antecedens. Non præstat eumdem effectum formalem eminenter, nego Antecedens, & Consequentiam. Ut enim requiratur in personalitate terminante alienam naturam continentia eminentialis personalitatis propriæ, sufficit quod terminando alienam naturam suppleat effectum formalem eminenter, quamvis præbeat eumdem effectum formalem formaliter: Præstare autem eumdem effectum formalem eminenter, est quod media personalitate aliena existat & conservetur natura, quæ de se petebat personalitate propria & sibi connaturali existere & conservari: & quia hoc præstaretur a personalitate aliena, consequens fit, ut tribueret effectum personalitatis propriæ, non formaliter, sed eminenter. Contra quam doctrinam non egent probatione in contrarium, quæ solum probant non præstare eumdem effectum formalem formaliter.

Ad quintam, concesso Antecedente, nego Consequen- 142
tiam, & paritatem: Sed enim & aliæ causæ universales continent effectus causarum inferiorum, eminentia imperfecta, & se extendente solum ad rationem aliquam communem & genericam, puta rationem viventis, aut corporis corruptibilis: subsistentia vero terminans plures naturas, debet earum subsistentias eminenter continere, secundum proprias & distinctas earum actiones, quod nulli subsistentiæ creatæ competere potest: quia cum subsistentia sit terminus naturæ creatæ, non potest majorem perfectionem habere, quam natura a qua dimanat, ab illa enim habet determinatam speciem & perfectionem: unde sicut nulla natura creata eminenter continet aliarum naturarum perfectiones specificas & individuales, ita nec ulla subsistentia creata perfectionem alterius subsistentiæ eminenter continere valet, sed hoc proprium & peculiare est subsistentiæ & personalitati divinæ, quæ quia terminat naturam divinam, omnium naturarum perfectiones eminenter continentem, omnium subsistentiarum creatarum & creabilium perfectiones eminenter continet, secundum proprias & distinctas earum rationes, & ex hoc redditur apta & potens ad terminandam quamcumque naturam creatam & creabilem.

DISPUTATIO IX.

De natura Assumptibili & Assumpta.

Ad quæst. 4. & 5. D. Thomæ.

Postquam egimus de extremo assumente, & potente assumere naturam creatam, superest ut extremum assumptum, & assumptibile contemplemur: de quo S. Doctor quæstione quarta & quinta.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum quælibet natura substantialis completa, sit assumptibilis a Divina Persona?

§. I.

Quibusdam præmissis difficultas resolvitur.

Suppono primo, naturam substantialem completam divi- 1
di in pure spiritualem, qualis est natura angelica, & in pure corpoream, qualis est natura brutorum, & vegetabilium, ac non viventium, & mixtam ex spirituali & corporea, qualis est natura hominis.

Suppono secundo ut indubitatum, naturam humanam 2
esse assumptibilem a Persona Divina, fuit enim de facto assumpta, ut fide mysterii Incarnationis docemur. Unde solum potest esse difficultas de natura Angelica, & de natura pure materiali & corporea, an scilicet utraque sit a persona Divina assumptibilis? Circa quod tres versantur sententiæ. Prima negat posse naturam Angelicam a Deo hypostatice assumi. Hæc tribuitur Alberto Magno in 3. distinct. 2. artic. 2. Secunda docet naturam irrationalem & pure corpoream non esse assumptibilem, etiam de potentia absoluta. Pro hac referuntur quidam antiqui, ut Alensis, D. Bonaventura, Henricus, quos secutus est Picus Mirandulanus in sua Apologia, in defensione quarta propositionis: Tertia tamdem & communis sententia docet, non solum naturam humanam, verum etiam Angelicam, & irrationalem, assumi posse a Divinis Personis. Unde

Dico